

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему «Дослідження електронного документообігу як інструменту
управління інформаційним забезпеченням діяльності
фармацевтичних організацій»**

Виконала: здобувачка вищої освіти 5 курсу групи
В1А

Напряму підготовки (спеціальності) 226

«Фармація, промислова фармація» Кисельова А.А.

Керівник: доцент кафедри організації та економіки
фармації, к.фарм.н., доцент Костюк І.А.

Рецензент: завідувач кафедри аптечної та
промислової технології ліків, д.фарм.н., професор
Полова Ж.М.

Київ-2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Документообіг: сутність, структура, види та функції	6
РОЗДІЛ 2. Аналіз систем електронного документообігу, що використовуються в аптеках	12
РОЗДІЛ 3. Дослідження думки фармацевтичних працівників аптек щодо використання систем електронного документообігу	19
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	32
АНОТАЦІЯ	49

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ЛЗ – лікарський засіб

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України

НСЗУ – Національна служба здоров'я України

СЕД – система електронного документообігу

ВСТУП

Актуальність. Цифровізація фармацевтичної галузі України є важливим та актуальним процесом сьогодні. Протягом останніх років спостерігаємо результативні кроки у впровадженні цифрових рішень та технологій для системи охорони здоров'я, включаючи фармацевтичний сектор.

Одним з напрямків цифровізації галузі, який вже досягнув значних успіхів у впровадженні, став електронний рецепт. Окрім того, що відпуск рецептурних лікарських засобів (ЛЗ) нарешті став контрольованим, ще значна кількість пацієнтів, які отримували ЛЗ за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення «Доступні ліки», набула змоги здійснювати цей процес у більш комфортний та швидкий спосіб.

Також, важливою складовою діджиталізації фармацевтичної галузі є впровадження електронних систем управління аптечними мережами та обігом ЛЗ. За останні роки відбулося створення багатьох онлайн-сервісів для замовлення товарів аптечного асортименту, контролю за запасами та доставкою, а також системи моніторингу побічних ефектів і взаємодій ЛЗ.

Системи електронного документообігу (СЕД) дозволяють здійснювати документування всіх процесів у режимі реального часу. Вони допомагають персоналу коректно формувати записи під час роботи, своєчасно і чітко виконувати завдання з оформлення різного типу документації.

Метою випускної кваліфікаційної роботи стало дослідження електронного документообігу як інструменту управління інформаційним забезпеченням діяльності фармацевтичних організацій.

Для досягнення мети було поставлено наступні завдання:

- розглянути сутність, структуру, види та функції документообігу
- дослідити та узагальнити інформацію стосовно систем електронного документообігу, які працюють в аптеках України;

- провести порівняльний аналіз СЕД, які використовують аптеки, їх переваги та недоліки використання.

– провести анкетування фармацевтичних працівників аптек для дослідження їх думки щодо систем електронного документообігу.

Предмет дослідження. Сучасний стан систем СЕД, які використовуються у фармацевтичній галузі.

Об'єкт дослідження. Дані літератури з питань регулювання документообігу, дані Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України, Національної служби здоров'я України, а також думка фармацевтичних фахівців щодо використання СЕД в їхній діяльності.

Методи дослідження. Під час виконання випускної кваліфікаційної роботи були використані такі методи як: огляд літератури, контент-аналіз, анкетування, порівняльний аналіз, математичні методи, а також систематизації та узагальнення.

Обробку даних проведено на персональному комп'ютері з використанням пакета ліцензійних програм Microsoft Office Word 2021, Microsoft Office Excel 2021.

Новизна та значення одержаних результатів полягає в дослідженні СЕД та думки фармацевтичних фахівців, як їх споживачів, в аптечних закладах України.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота викладена на 40 сторінках друкованого тексту. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота проілюстрована 11 рисунками та наведено 8 таблиць. Список використаної літератури охоплює 24 джерела.

РОЗДІЛ 1. ДОКУМЕНТООБІГ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ

Реалії сьогодення демонструють нам, що документи є невід'ємною складовою будь-якої організації, оскільки незалежно від сфери її діяльності, велика кількість документації формується як результат цієї діяльності.

Інформаційний обмін є невід'ємною частиною функціонування суспільства, оскільки через нього здійснюється взаємодія у суспільних відносинах. Одним із способів такого обміну є ведення документообігу. Це передача документів усередині організації з моменту їх отримання чи створення до завершення виконання або надсилання. При переході до інформаційного діджиталізованого суспільства виникає потреба у розширенні документообігу [1].

Документообіг кожної установи організовується за певною схемою, складовими якої є кілька етапів опрацювання документів, які наведені у таблиці 1 [2].

Таблиця 1

Етапи опрацювання документів

Етап	Його характеристика
1	Приймання та первинне опрацювання документів, що надходять до установи
2	Попередній розгляд і розподіл документів
3	Реєстрація документів
4	Контроль за виконанням документі
5	Інформаційно-довідкова робота за документами
6	Організація проходження документів
7	Зберігання і використання документів в поточній діяльності
8	Розсилка документів
9	Підготовка і передача справ в архів

Документообіг є дуже важливою частиною управлінських процесів та рішень, а також стратегічним інструментом для підприємств, що оптимізує робочі процеси та призводить до ефективнішої діяльності. Його важливість полягає в тому, що він структурує та контролює всі інформаційні потоки, що відбуваються в організації, а також забезпечує доступ до документів членам установи, таким чином мінімізуючи час пошуку та сприяючи обміну інформацією [3, 4].

Залежно від обсягу документообігу установи поділяються на чотири категорії, що зазначені в таблиці 2.

Таблиця 2

Категорії установи залежно від обсягу документообігу

Категорія	Обсяг документообігу
I	понад 100 000 документів
II	від 25 000 до 100000 документів
III	10 000 – 25 000 документів
IV	до 10 000 документів

Підсумкові дані про обсяг документообігу аналізує та узагальнює служба діловодства. Одержані результати відображають у спеціальному документі – звіті про обсяг документообігу, відповідно до додатку 3 Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях. Після аналізу та узагальнення дані про обсяг документообігу передають керівнику підприємства за формою, наведеною в додатку 3 до Правил [1].

Структура документообігу в фармацевтичній галузі може варіюватися у залежності від конкретної підприємства та його розміру. Загальна структура документообігу наведена на рисунку 1.

Етап	Характеристика
Збір і створення документів	Документи створюються або збираються на початковому етапі, включаючи специфікації, рецепти, інструкції та інші пов'язані документи
Оцінка та затвердження	Документи оцінюються відповідними відділами або експертами. Затвердження може включати в себе підписи відповідних посадових осіб
Розповсюдження	Документи розповсюджуються серед тих, хто має доступ до них, включаючи відділи виробництва, контролю якості, маркетингу та інші
Зберігання і управління документами	Документи зберігаються у відповідності до вимог щодо зберігання. Можуть використовуватися електронні системи управління документами
Моніторинг і аудит	Фармацевтичні організації проводять моніторинг та аудит документообігу для забезпечення дотримання стандартів і регуляторних вимог
Знищення документів	Документи, які втратили свою актуальність або закінчили строк зберігання, підлягають знищенню з дотриманням вимог і правил

Рис. 1. Загальна структура документообігу

Структура документообігу також може включати в себе створення та збереження документації щодо контролю якості, клінічних випробувань, регуляторних справ та інших аспектів фармацевтичної діяльності [5].

Залежно від організаційної структури та обсягу документообігу, система ведення діловодства може мати різні форми (Табл. 3) [6].

Таблиця 3

Форми ведення документообігу залежно від організаційної структури та обсягу

Вид системи	Характеристика
Централізована	Застосовується в установах, обсяг документообігу яких становить до 10 000 документів/рік. Усі документи обробляються та реєструються в одній центральній канцелярії

Децентралізована	Використовується установами з територіально відокремленими структурними підрозділами та обсягом документообігу понад 10 000 документів/рік. У цьому випадку кожен підрозділ має свою власну діловодну службу, яка самостійно обробляє та реєструє документи
Змішана	Значна частина внутрішньої документації та кореспонденції керівництва реєструється у центральній канцелярії, тоді як решта документів обробляються у структурних підрозділах

Документообіг складається з трьох документопотоків: вхідних, вихідних, внутрішніх документів. Характеристика кожного наведена у таблиці 4 [7].

Таблиця 4

Види та характеристика документообігу

Вид	Характеристика
Вхідний	документи, які надходять в організацію від зовнішніх джерел, таких як постачальники, клієнти, державні установи тощо. Ці документи можуть містити замовлення, рахунки, сертифікати тощо.
Внутрішній	документи, які обробляються та передаються відділами або працівникам в межах фармацевтичної організації. Це можуть бути звіти, розпорядження, договори, інструкції тощо.
Вихідний	документи, що генеруються фармацевтичною організацією та надсилаються зовнішнім сторонам, наприклад, постачальникам, клієнтам, державним установам тощо. Це можуть бути розрахункові документи, виробничі зведення, інформаційні листки тощо.

Внутрішні документи установи в свою чергу діляться на організаційні, службові та розпорядчі документи.

Організаційні документи – це документи, що організують процес і порядок роботи всередині установи, визначають її основні цілі та завдання, права та обов'язки засновників, керівників та штату. Усі організації в своїй діяльності паралельно з актами органів державної влади користуються положеннями, статутами, інструкціями та стандартними операційними процедурами (наприклад, статuti, положення, інструкції, правила, штатний розклад).

Службові документи – це офіційні документи, що носять інформаційний характер і використовуються в діяльності організації. Організація роботи зі службовими документами це організація здійснення документообігу, формування справ, зберігання службових документів та користування ними у поточній діяльності установи (наприклад, протоколи, акти, вказівка, службові, супровідні записки, довідки тощо).

Розпорядчі документи – це документи, що реєструють рішення з питань, пов'язаних з нормами законодавства чи організаційними процесами, що стосуються основних аспектів діяльності певного закладу, адміністративно-економічних або кадрових (включаючи особовий склад) питань (наприклад, постанови, рішення, накази, розпорядження, ухвали) [1, 8].

Документообіг виконує ряд функцій, серед яких:

1. Забезпечення ефективного обміну інформацією між різними структурними підрозділами підприємства
2. Забезпечення контролю за документами та їх рухом, щоб запобігти втраті або порушенню конфіденційності
3. Організація процесу прийняття рішень на основі наявної інформації, що міститься в документах
4. Покращення ефективності роботи працівників завдяки швидкому доступу до необхідних документів та інформації

5. Забезпечення збереженості документів на протязі встановленого періоду часу

6. Забезпечення виконання внутрішніх та зовнішніх правил, норм та вимог, пов'язаних з обробкою та зберіганням документів

У цілому, документообіг управляє потоком документів в організації, спрощує комунікацію та забезпечує ефективну роботу з інформацією для досягнення мети організації [9, 10].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В АПТЕКАХ

Згідно Закону України «Про лікарські засоби», аптека це – це заклад охорони здоров'я (ЗОЗ), який є місцем провадження діяльності суб'єктів господарювання з роздрібною торгівлі лікарськими засобами (ЛЗ). Основним завданням таких підприємств є забезпечення населення, інших ЗОЗ, установ товарами аптечного асортименту [1].

Окрім соціальної, аптечні підприємства мають і торговельну функцію, тобто здійснюють реалізацію специфічного та достатньо регульованого товару. Номенклатура товару аптечного асортименту є дуже різноманітною, що потребує відповідної систематизації для належного обліку та реалізації. Саме тому такі особливості даного типу підприємств впливають на їхню потребу в належному механізмі автоматизації діяльності аптечних закладів. Для належної конкурентоспроможності та ефективної підприємницької діяльності аптеками допомагають сучасні інформаційної технології [2].

Комплексна автоматизація аптечних закладів дозволяє:

1. Налагодити роботу з товарними запасами
2. Володіти безперервним доступом до різноманітних реєстрів ЛЗ
3. Організувати бухгалтерський облік
4. Налагоджувати комунікації з пацієнтами та клієнтами
5. Керувати програмами лояльності.

Не зважаючи на специфіку підприємницької діяльності аптечних закладів є значна кількість сфер, де можлива автоматизація та введення СЕД. Їх характеристика представлена у таблиці 5.

Таблиця 5

Основні сфери діяльності аптек, які потребують автоматизації та введення СЕД

Сфера	Характеристика
Номенклатура товарів аптечного асортименту	Для зберігання, замовлення ЛЗ використовують анатомо-терапевтично-хімічну (АТХ) класифікацію, яка окрім впливу на анатомічний орган або систему організму також враховує терапевтичні властивості й хімічні характеристики ЛЗ. Відповідно як фармацевт, так і споживач може здійснити підбір ЛЗ за симптомами чи захворюванням у відповідних рубрикатора
Ціноутворення	Товари аптечного асортименту реалізуються за різними ціновими моделями. Певні ЛЗ мають державне регулювання ціни, частина товару продаються зі знижками, а ще для іншого сегменту товару зниження ціни спонсорує виробник, тому необхідні інструменти для належного ціноутворення для аптечних закладів. Автоматизація цього процесу повинна надавати можливість управляти різними моделями формування ціни на товари аптечного асортименту та збирати відповідну аналітику щодо ефективності діяльності та рентабельності продажів. Також досить часто в аптеках є потреба у зміні ціни для товару після того як він вже був облікований. Перерахунок вартості за товар аптечного асортименту можливий при переоцінці залишків, динамічного ціноутворення, різноманітних зовнішніх факторах (зміна курсу валюти, регуляторних норм), а також при закінченні терміну придатності.

Програми лояльності та акції	Значне конкуренція серед аптек потребує використання власниками підприємницької діяльності різних маркетингових інструментів, які будуть спонукати клієнтів придбавати товар саме у конкретному закладі. Головним завдання бонусних систем є завоювання лояльності покупців, надаючи їм різноманітні винагороди та заохочення. Зараз аптечні мережі використовують різні конструктори програм лояльності задля персоналізації взаємодії з покупцем
Замовлення товару	Імпорт, так і експорт прайс-листів автоматизується за допомогою кодів Моріон. Вони є аналогом державних кодів та одними із найпоширеніших на фармацевтичному ринку України. Зараз є розроблені фармацевтичні інформаційні центри, які постійно збирають прайс-листи різноманітних оптових постачальників товарів аптечного асортименту та дозволяють швидко сформувати замовлення за вигідними цінами, не витрачаючи час на постійний моніторинг цінових пропозицій кожного підприємства окремо

Загалом системи електронного документообігу, які застосовуються в аптеках поділяються на відповідні програмні підпродукти. Їхні типи наведені у таблиці 6.

Таблиця 6

Типи програмних підпродуктів у фармацевтичній галузі

№	Назва	Приклади	Посилання
1	Інформацій на системи	Аптека	URL: https://pharmbase.com.ua/uk/
		LIKIS	URL: http://likis.net/
2	Аналітична система	ВІ-Аптека	URL: https://pharmbase.com.ua/uk/analitika-rinku/
2	Системи замовлень	Аптека	URL: https://pharmbase.com.ua/uk/project/sistema-zamovlennya-medikamentiv/
		LIKIS	URL: http://likis.net/ua/lk-about.htm
3	Облікові системи	АНР-Аптека	URL: https://www.anr.ua/
		1С: Аптека для України	URL: https://sitis.com.ua/ua/software/1c/1c_apteka_dlya_ukrainy/
		Скарб	URL: https://skarb.ua/skarbcloud
		Система обліку руху товару "Аптека"	URL: https://pharmbase.com.ua/uk/avtomatizaciya-aptek-2/
		IBS Міні- Аптека	URL: http://www.ibsystems.com.ua/
		Парацельс	URL: http://parasels.org.ua/
4	Бухгалтерс ькі системи	1С: Бухгалтерія 8 для України	URL: https://bookkeeping.com.ua/1c-accounting-8-ukr.html

Одним із найзручніших продуктів для аптечної галузі, який слугує для автоматизації товарообігу із застосуванням хмарних технологій є програмний комплекс «Аптека». Дана програма має функціонал для різного типу користувачів, опис можливостей якої наведено у таблиці 7.

Таблиця 7

Опис функціоналу для користувачів програмного комплексу «Аптека»

Користувач	Можливості програмного комплексу
Фармацевт	Комфортний інтерфейс та зручний рубрикатор пошуку (за штрих-кодом, кодом партії, назвою або виробнику). Є можливості переглянути повну інформацію про товар та його аналоги, онлайн-залишки, дисконтні програми, рецепти та страхові компанії
Завідувач	Програма надає можливості переглянути результати вхідного контролю ЛЗ, провести автоматичну націнку та інвентаризацію без закриття аптеки, формування вихідних документів
Менеджер	Функціонал дозволяє здійснити автоматичний імпорт документів з електронної пошти, визначення потреби у товару, розподіл накладних між аптеками з використанням фільтрів, оптимізація запасів між підрозділами
Маркетолог	Функціонал дозволяє здійснити кастомізацію звітів, контроль працівників аптеки, аналіз динаміки змін ключових параметрів у робот аптечного закладу

Дане програмне забезпечення допомагає аптекам оптимізувати внутрішні процеси, посилити точність обліку та покращити якість обслуговування клієнтів [3, 4].

Ще одним ефективним інструментом для фармацевтичної галузі є платформа OpenPharma, що була створено групою компаній з метою ефективної взаємодії учасників фармацевтичного ринку між собою. Успішним проєктом цієї платформи є онлайн-сервіс «Аптека Скарб», який дозволяє резервувати товари в найближчих аптеках за найкращими цінами. Даний сервіс передбачає перевірку актуальності цін та наявності товару в аптеці, а також супровід фармацевта за допомогою call-центру.

Ще одним продуктом OpenPharma є Скарб Cloud, що забезпечує взаємодію аптеки з компонентами eHealth у рамках Урядової програми реімбурсації «Доступні ліки» та відпуску рецептурних ЛЗ за електронним рецептом (Рис. 2).

Рис. 2. Аптечна інформаційна система «Скарб Cloud»

Дана аптечна інформаційна система дозволяє:

1. Укладати договори між аптекою та Національною службою здоров'я України через електронну систему
2. Погашати електронні рецепти в аптеці
3. Працювати з усіма програмами реімбурсації eHealth
4. Відпускати ЛЗ та медичні вироби за електронними рецептами за всіма джерелами фінансування
5. Підписувати електронні рецепти накладаючи кваліфікований електронний підпис

6. Проводити автоматичну звірку звіті для Національної служби здоров'я України.

У зв'язку зі значним різноманіття кількості товарів аптечного асортименту, їх облік є завжди актуальною проблемою, що потребує цифровізації та удосконалення. Багатофункціональною програмою українських розробників, яка створена для автоматизації аптек та має довідник найменувань зареєстрованих ЛЗ в Україні, базу аналогів до них та їх інструкцій, є програма для обліку та реалізації товарів аптечного асортименту – Парацельс (Рис. 3).

Рис. 3. Програма для обліку та реалізації ЛЗ та супутніх товарів в аптеці «Парацельс»

Дана програма має ряд корисних інструментів, серед яких окрім бази ЛЗ, їх аналогів та інструкцій для медичного застосування, є інтеграція з eHealth, автоматичне проведення націнки, обробка прайс-листів від постачальників із можливістю здійснення замовлення, а також обмін даними з іншими програми, які здійснюють бухгалтерський облік.

РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ДУМКИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ АПТЕК ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

Сьогодні спостерігається тенденція впровадження в аптеках автоматизованих систем обліку товарів атечного асортименту з різними модулями та функціоналом для ефективного управління запасами, контролю наявності товарів та детального обліку продажів, що сприяє підвищенню якості обслуговування, так й оптимізації бізнес-процесів. Значна цифровізація фармацевтичної галузі, яка активно розвивається останні роки (виписування та відпуск ЛЗ та медичних виробів за електронними рецептами, послуги онлайн-бронювання ліків та інші) також потребує значного використання електронного документообігу.

У зв'язку з цим було проведене опитування фармацевтичних працівників аптек з метою дослідження їхньої думки щодо потреби у використанні СЕД. Анкетування проводили анонімно за допомогою функціоналу Google-форми (додаток А). Усього до опрацювання було взято 43 анкети. Інформація стосовно статі, віку, стажу роботи, кваліфікаційної категорії наведено у таблиці 8.

Таблиця 8

Інформація стосовно статі, віку, стажу роботи, кваліфікаційної категорії респондентів

Показник	Кількість	Питома вага, %
<i>Стать</i>		
Жіноча	36	83,7
Чоловіча	7	16,3
<i>Вік</i>		
до 30 років	19	44,2
31-40 років	7	16,3

41-50 років	6	14,0
51-60 років	7	16,3
старше 60 років	4	9,2
Стаж роботи		
до 5 років	11	25,6
5-10 років	13	30,2
11-20 років	8	18,6
21-30 років	9	20,9
більше 30 років	2	4,7
Кваліфікаційна категорія		
вища	12	27,9
перша	9	20,9
друга	7	16,3
без категорії	15	34,9

Не зважаючи на кількість анкет, учасники дослідження представили усі регіони України. Детальний розподіл наведено на рисунку 4.

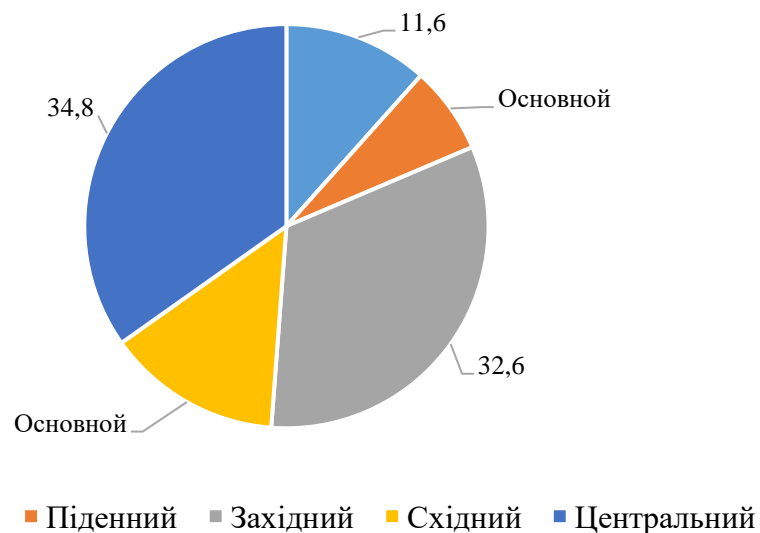

Рис. 4. Розподіл респондентів за регіоном проживання

Дійсно СЕД вже активно впроваджені в діяльність аптечних закладів. В аптеках 76,7 % учасників опитування наявне значне різноманіття програм, серед яких Парацельс, Фармзамовлення, Аптека, АНР-Аптека, Skarb Cloud та інші (Рис. 5).

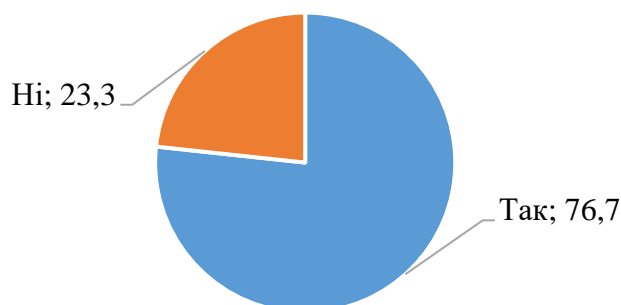

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів щодо використання СЕД в аптеках

На наступному етапі було досліджено функції СЕД, які використовують в аптеках. Найбільший сегмент отримали контроль залишкив (87,9 %) та замовлення товару (84,8 %). Детальний розподіл відповідей респондентів наведено на рисунку 6.

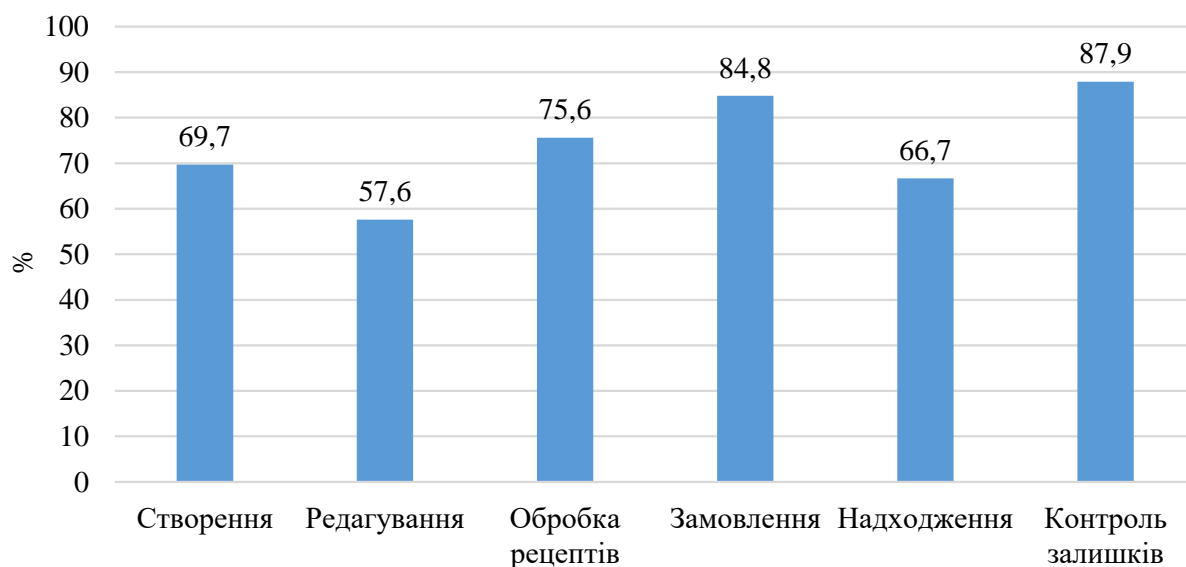

Рис. 6. Розподіл відповідей респондентів щодо використання функцій СЕД

Впровадження в організаційні процеси СЕД має ряд переваг у порівнянні з традиційним способом введення документообігу. Електронний формат управління різними процесам діяльності в аптечних закладах створює передумови для підвищення якості менеджменту підприємства. Саме тому на наступному етапі було досліджено комплекс переваг СЕД на думку фармацевтичних працівників (Рис. 7).

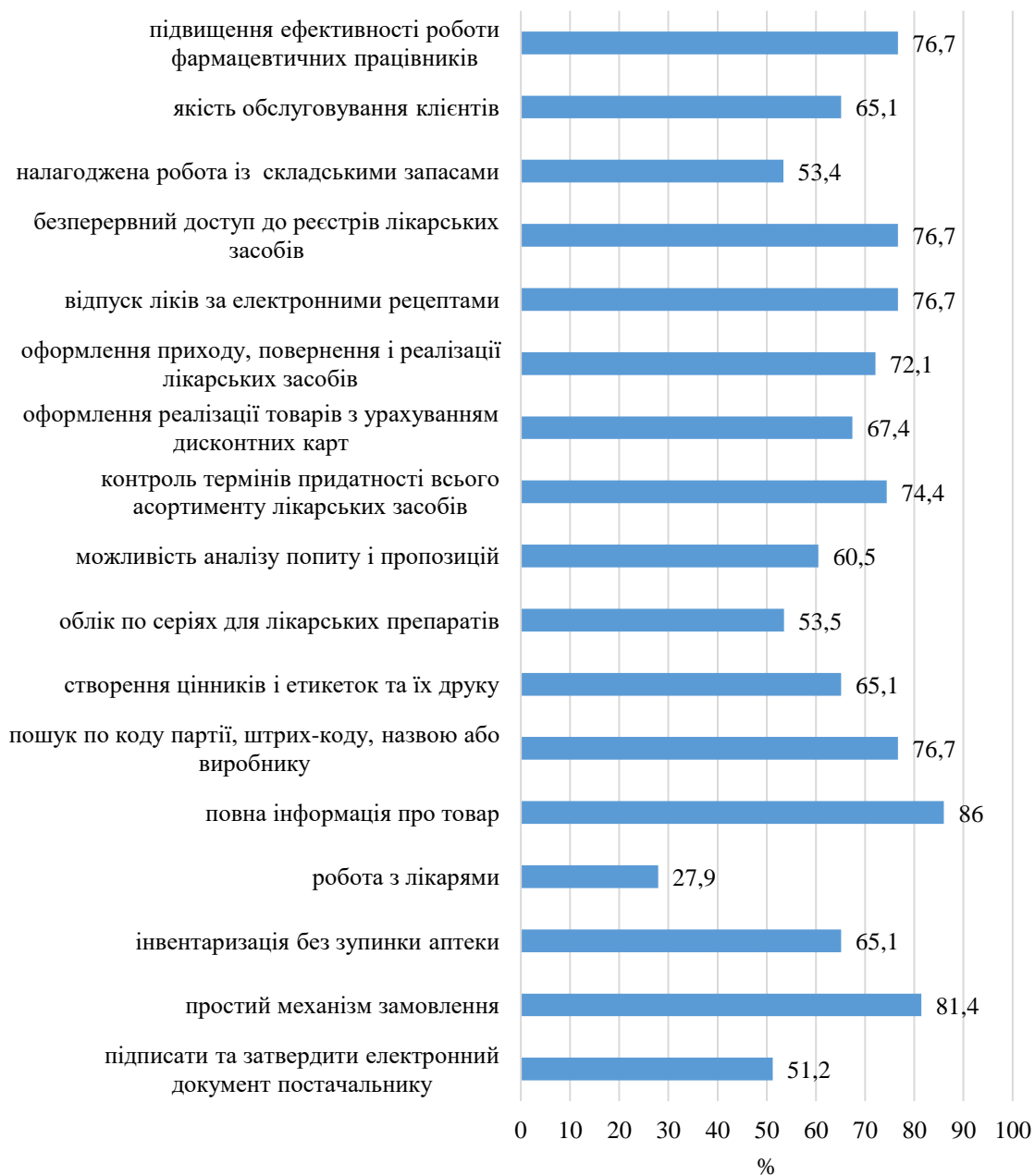

Рис. 7. Розподіл відповідей респондентів щодо переваг використання СЕД

Значна кількість респондентів вважає переваги СЕД мультифакторним показником, а 83,7 % зауважили, що використання такого типу документообігу значно покращує організацію роботи та забезпечує безпеку пацієнтів.

Оскільки функціонал багатьох СЕД є дуже насиченим, є потреба у вдосконаленні цифрових компетенцій фармацевтичних фахівців. Так, 76,7 % опитаних не є задоволеними своїм рівнем знань щодо роботи СЕД в аптеці та хочуть дізнаватися більше. У зв'язку з цим на наступному етапі було досліджено джерела інформації, які використовують співробітники аптек для отримання додаткових відомостей про роботу СЕД. Найбільш інформативними та зручними джерелами для фармацевтів є інформація від розробника СЕД (88,4 %), та нормативно-правові акти й вебінар (по 44,2 %) (Рис. 8).

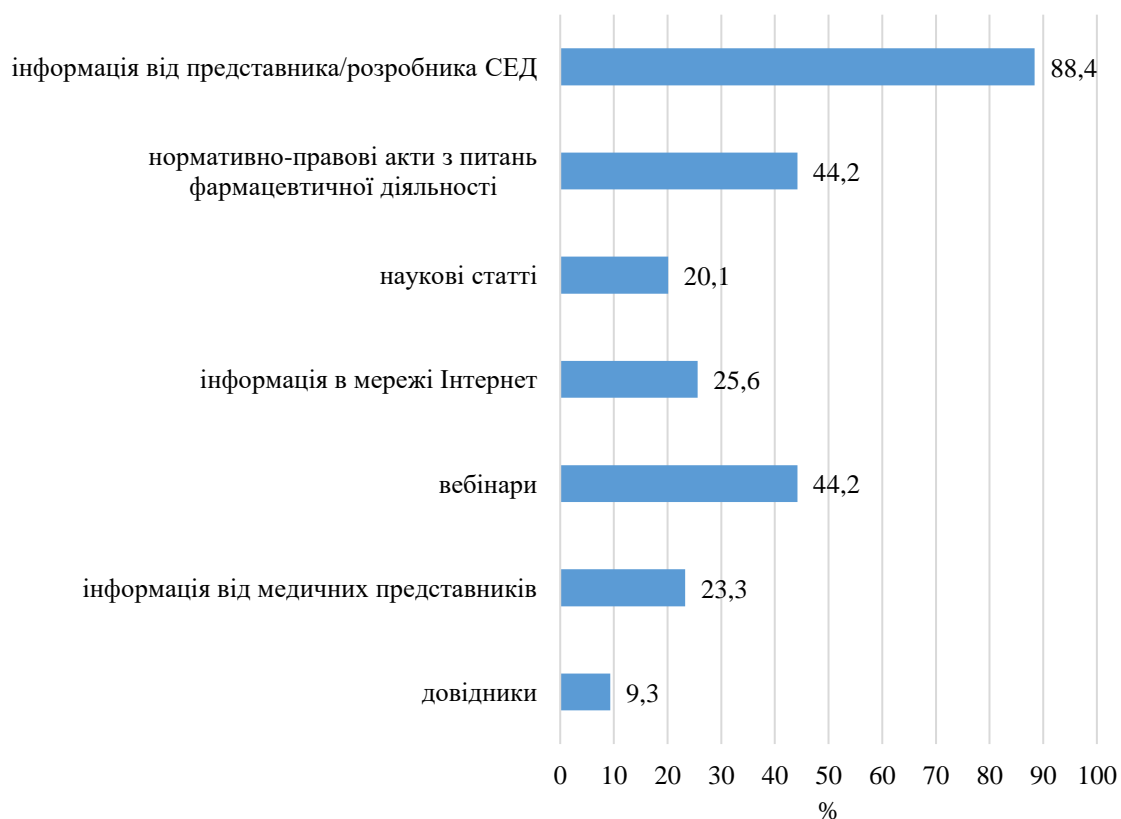

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів стосовно джерел інформації, які використовують співробітники аптек для отримання додаткових відомостей про роботу СЕД

Для закріплення знань щодо функціоналу СЕД та основних етапів його використання усі опитуванні вважають за доцільне мати презентаційних матеріал, який дозволив би швидко при потребі скористатися ним та провести певні операції у системі.

Однак, не зважаючи на стрімку цифровізацію багатьох сфер життя українців, важливим би було навчання щодо удосконалення цифрової грамотності та використання функціоналу СЕД про що зазначили 95,2 % опитаних фармацевтичних фахівців (Рис. 9).

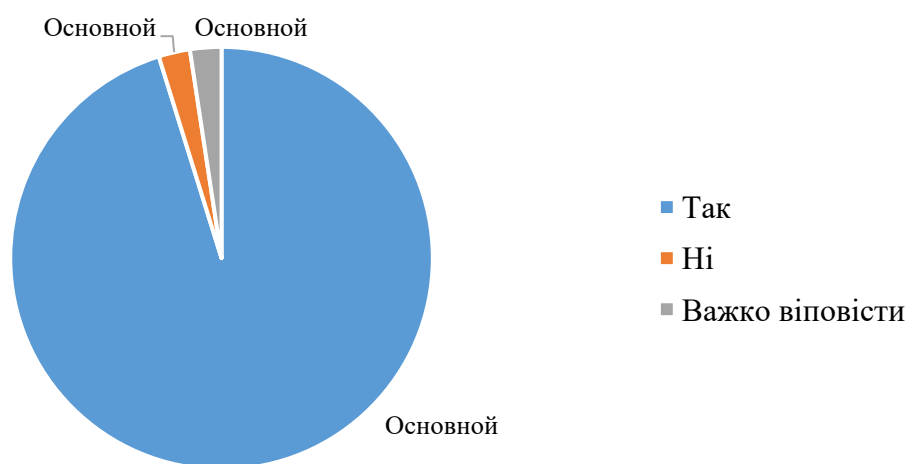

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів щодо наявності потреби навчання з удосконалення цифрової грамотності та використання функціоналу СЕД

Цифровізація аптечної галузі сьогодні пов'язана з електронним відпуском ЛЗ та медичних виробів, у тому числі за Урядовою програмою реімбурсації «Доступні ліки». Дана програма розповсюджується на значну кількість ЛЗ та медичних виробів для лікування:

- серцево-судинних та цереброваскулярних захворювань
- цукрового діабету
- нецукрового діабету
- хронічних захворювань нижніх дихальних шляхів

- розлади психіки та поведінки
- хвороби Паркінсона
- епілепсії
- знеболення для паліативних хворих
- забезпечення осіб у посттрансплантаційному періоду.

Серед респондентів 83,7 % опитаних фармацевтичних фахівців працюють в аптеках, які підписали договір з Національною службою здоров'я України та реалізують ЛЗ та медичні вироби за Урядовою програмою «Доступні ліки». Переважна більшість яких (67,4 %) часто реалізують товари аптечного асортименту за електронними рецептами (Рис. 10).

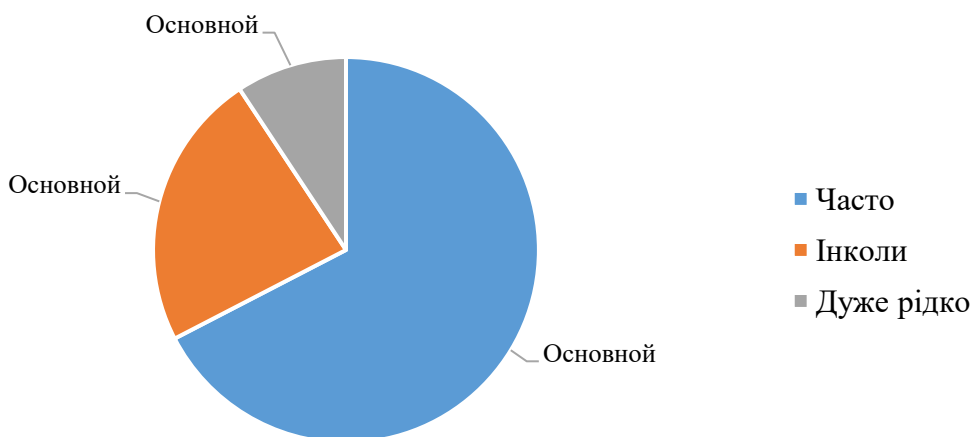

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів щодо частоти відпуску за електронними рецептами

У зв'язку з великою кількістю аптек-учасників Урядової програми «Доступні ліки» та тривалим терміном її реалізації на наступному етапі було досліджено думку фармацевтичних фахівців щодо переваг від реалізації ЛЗ та медичних виробів за цією програмою. Усі опитані зазначили, що дана програма надає можливість отримати ліки за електронним рецептом безкоштовно. Серед інших

переваг фармацевти зазначили можливість отримати рецепт дистанційно (72,1 %) та змога забрати ліки з аптеки близькими пацієнту людьми (67,4 %) (Рис. 11).

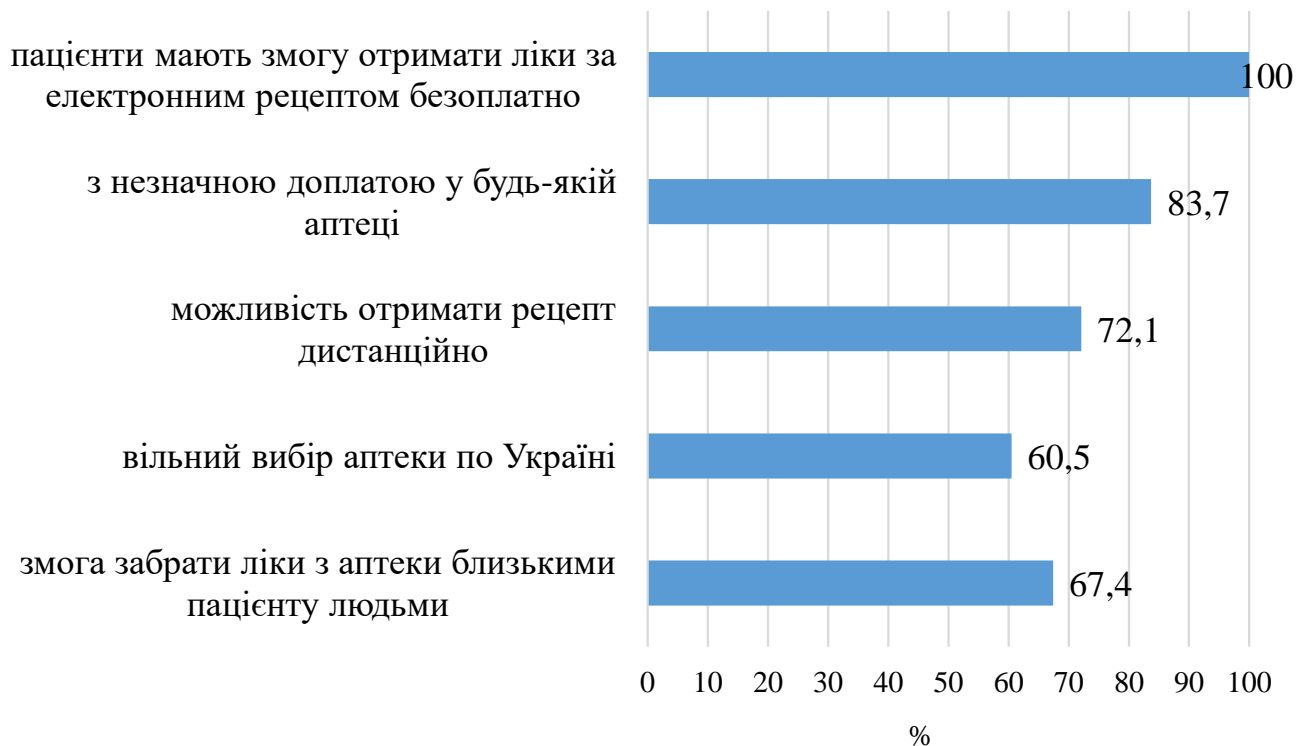

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів щодо переваг від реалізації ЛЗ та медичних виробів за Урядовою програмою «Доступні ліки»

ВИСНОВКИ

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню електронного документообігу як інструменту управління інформаційним забезпеченням діяльності фармацевтичних організацій.

1. Проаналізовано сутність документообігу як невід'ємної складової діяльності будь-якої організації. Досліджено етапи опрацювання документів, їх види та характеристику.
2. Досліджено основні сфери діяльності аптек, які потребують автоматизації та введення СЕД: номенклатура, ціноутворення, програми лояльності та замовлення товару.
3. Здійснено контент-аналіз функціоналу СЕД, які наявні на фармацевтичному ринку України, та типів їх програмних підпродуктів.
4. Проведено дослідження думки фармацевтичних працівників аптек щодо використання СЕД. До найбільш використовуваних функцій СЕД опитані віднесли контроль залишків (87,9 %) та здійснення замовлення (84,8 %). Виявлено ряд переваг СЕД у порівнянні з традиційним способом ведення документообігу, а саме простий механізм замовлення товару (81,4 %), підвищення ефективності роботи фармацевтичних фахівців (76,7 %) та можливість безперервного доступу до реєстрів товарів аптечного асортименту (76,7 %).
5. Виявлено потребу фармацевтичних фахівців у підвищенні рівня роботи з СЕД та удосконалення цифрових компетенцій у зв'язку з активним

впровадженням електронної системи охорони здоров'я в діяльність аптечних підприємств, про що зазначили 95,2 % учасників проведеного опитування.

6. Встановлено, що 83,7 % респондентів працюють в аптеках, які уклали договір з Національною службою здоров'я України та відпускають ЛЗ та медичні вироби за програмою державних гарантій медичного обслуговування. Досліджено переваги програми реімбурсації за думкою опитаних, а саме можливість отримати ЛЗ безкоштовно або з незначною доплатою, отримати рецепт дистанційно та надано змогу забрати ліки з аптеки близькими пацієнту людьми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 р. № 1000/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15#Text> – (дата звернення: 11.01.2024)
2. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text> – (дата звернення: 11.01.2024)
3. Електронний документообіг : конспект лекцій для здобувачів освітнього ступеня "Бакалавр" спеціальності 073 "Менеджмент" денної форми навчання / уклад. О. В. Шебаніна, В. П. Клочан, І. В. Клочан, С. І. Тищенко, А. М. Могильницька, В. О. Крайній, І. І. Хилько. Миколаїв : МНАУ, 2021. 72 с.
4. Шкіцька, І. Ю. Управлінське документознавство. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38608/1/Shkitska_Upravl_doumen tozn-2020.pdf : навч. посіб. / І. Ю. Шкіцька. - 2-ге вид., оновл. і доповн. - Тернопіль : ТНЕУ, 2020. - 382 с. – (дата звернення: 11.01.2024)
5. Про затвердження Інструкції з діловодства у Міністерстві охорони здоров'я України : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 3.03.2012 р. № 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0152282-12#Text> – (дата звернення: 11.01.2024)
6. Гиря В.І. Документознавство України: навчально-методичні рекомендації (для студентів спеціальності 281 – Публічне управління та

- адміністрування). Навчально-методична серія «КАФЕДРА»; Ужгород, 2020. 40 с.
7. Основи діловодства : навчально-методичне видання для курсантів та студентів 2-3 курсів. Бабій І. В. Львів : СПОЛОМ, 2020. 76 с. : табл. Бібліогр.: с. 62-64 (38 назв).
 8. Довжук І. В. Діловодство (загальне, спеціальне): навч.-метод. посіб. / І. В. Довжук. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2020. - 353 с.
 9. До концепції нової редакції термінологічного стандарту з діловодства й архівної справи. В. В. Бездрабко. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2019. № 1. С. 63-72.
 10. Карпенко М. Ю. Електронний документообіг у професійній діяльності : конспект лекцій для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр» спеціальностей 126 – Інформаційні системи та технології, 151 – Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології / М. Ю. Карпенко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 67 с.
 11. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 № 123/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text> – (дата звернення: 11.01.2024)
 12. Електронний документообіг в аптеках. URL: <https://fp.com.ua/news/elektronniy-dokumentoobig-v-aptekah/> – (дата звернення: 11.01.2024)
 13. Автоматизація аптек і аптечних мереж: вимоги й огляд систем. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/pharma-automation-systems.html>
 14. Інформаційна система "Аптека". URL: <https://pharmbase.com.ua/uk/>
 15. Автоматизація бізнес-процесів аптечних мереж. URL: <https://pharmbase.com.ua/uk/project/avtomatizatsiya-biznes-protsesiv-aptechnih-merezh/>

- 16.Для аптек OpenPharma. URL: <https://openpharma.global/pharmacy>
- 17.SkarbCloud – МІС для аптек по роботі з реімбурсацією. URL :
<https://skarb.ua/skarbcloud>
- 18.Программа для аптек «Парацельс». URL: <http://proekt-farm.com.ua/poslugi/avtomatizatsiia>
- 19.Аналітична система «ВІ-Аптека» URL:
<https://pharmbase.com.ua/uk/analitika-rinku/>
- 20.АптекаSkarb.ua URL: <https://skarb.ua/>
- 21.IBS Міні-Аптека URL: <http://www.ibsystems.com.ua/>
- 22.1С Аптека для України. URL:
https://sitis.com.ua/ua/software/1c/1c_apteka_dlya_ukrainy/
- 23.АНР-Аптека URL: <https://www.anr.ua/>
- 24.Інформаційно-маркетингова система LIKIS. URL: <http://likis.net/ua/lk-about.htm>

ДОДАТКИ

Додаток А
АНКЕТА
для дослідження інформації завідувачів аптек
стосовно систем документообігу, що використовуються аптеками

Шановний колего!

Кафедра організації та економіки фармації Національного медичного університету імені О.О. Богомольця проводить дослідження думки фармацевтичних працівників аптек щодо систем електронного документообігу.

Заздалегідь щиро вдячні Вам за увагу та допомогу!

АНКЕТУВАННЯ АНОНІМНЕ

Питання анкети (зробіть позначку за варіантом відповіді)

I. Загальні відомості про себе:

1. Стать: чоловіча; жіноча
2. Вік: до 30 років; 31-40 років; 41-50 років; 51-60 років; старше 60 років
3. Стаж роботи: до 5 років; 6-10 років; 11-20 років; 21-30 років; більше 30 років
4. Кваліфікаційна категорія: вища; перша; друга; без категорії
5. Наявність наукового ступеня: без ступеня; к.фарм.н.; д.фарм.н.
6. Зазначте регіон проживання _____

II. Дослідження думки:

1. Чи використовує Ваша аптека систему електронного документообігу?

так; ні

Якщо Ваша відповідь «так», то вкажіть яку систему електронного документообігу (СЕД) впровадила Ваша аптека? _____

1. Які функції СЕД Ви використовуєте в аптеці?

- створення
- редагування

- обробка рецептів
- замовлення
- поставки
- контроль залишків

2. Зазначте, на Вашу думку, які переваги, крім економії паперу та часу Ви бачите у використанні СЕД в аптеці?

- економія паперу
- економія часу
- підвищення ефективності роботи фармацевтичних працівників
- якість обслуговування клієнтів
- налагоджена робота із складськими запасами
- безперервний доступ до реєстрів лікарських засобів
- відпуск ліків за електронними рецептами
- оформлення приходу, повернення і реалізації лікарських засобів
- оформлення реалізації товарів з урахуванням дисконтних карт (накопичувальні знижки)
- контроль термінів придатності всього асортименту лікарських засобів
- можливість аналізу попиту і пропозицій
- облік по серіях для лікарських препаратів
- контролю установки цін на лікарські препарати відповідно до законодавства для кожної серії окремо
- створення цінників і етикеток та їх друку з будь-яких видів «товарних» документів
- формувати аналітичні звіти за підсумками торгової діяльності за різні періоди, та так само формувати звіти в прив'язці до конкретних серіях лікарських засобів
- пошук по коду партії, штрих-коду, назвою або виробнику
- повна інформація про товар

- робота з лікарями
- інвентаризація без зупинки аптеки
- простий механізм замовлення
- отримати оригінал видаткової накладної від постачальника з електронним підписом та візуальним відображення документу.
- підписати та затвердити електронний документ постачальнику.

3. Чи сприяє використання СЕД в аптеці покращенню організації роботи та забезпеченню безпеки документів?

- так; ні; важко відповісти

4. Чи задоволені Ви своїм рівнем знань щодо роботи СЕД в аптеці?

- так; ні; хотів (ла) знати більше

5. Які складнощі або перешкоди Ви зустріли при впровадженні СЕД в аптеці?

- технічні проблеми
- недостатня підготовка персоналу
- відсутність стандартизації (різні формати документів та специфічні вимоги до обробки і зберігання даних)
- захист даних
- зміна робочих процесів
- фінансові витрати
- підтримка або обслуговування

6. Яким джерелам інформації Ви надасте перевагу для отримання додаткових відомостей про роботу СЕД?

- інформація від представника/розробника СЕД
- нормативно-правові акти з питань фармацевтичної діяльності
- наукові статті
- інформація в мережі Інтернет
- вебінари

інформація від медичних представників

довідники

7. Чи часто у Вашій аптеці купують ЛЗ за електронними рецептами?

часто; інколи; дуже рідко

8. Чи є Ваша аптека учасником Урядової програми «Доступні ліки»?

так; ні

Якщо Ваша відповідь «так», то які переваги Ви бачите від реалізації та впровадження Урядової програми «Доступні ліки»?

пацієнти мають змогу отримати ліки за електронним рецептом безоплатно чи з незначною доплатою у будь-якій аптеці

можливість отримати рецепт дистанційно

вільний вибір аптеки по Україні (без прив'язки до місця його виписки рецепту)

змога забрати ліки з аптеки близькими пацієнту людьми у випадку необхідності

9. Чи хотіли б Ви знати більше про принципи роботи СЕД?

так; ні

Якщо Ваша відповідь «так», то які джерела будуть для Вас інформативними?

нормативно-правові акти з питань фармацевтичної діяльності

інструкція користувача СЕД

інформація від представника/розробника СЕД

інформація в мережі Інтернет

вебінари

тематичні удосконалення

10. Чи задоволені Ви поточною СЕД в аптеці?

так; ні

Якщо Ваша відповідь «ні», то зазначте які покращення або додаткові можливості Ви б хотіли бачити в СЕД в аптеці?

11. Чи маєте Ви особливі вимоги або потреби, пов'язані з СЕД в аптеці?

так; ні

Якщо Ваша відповідь «так», то зазначте які саме _____

12. Чи хотіли б Ви мати презентаційний матеріал щодо функціоналу роботи СЕД?

так; ні; важко відповісти

13. Чи вважаєте Ви доцільним проходження тематичне удосконалення з питань цифрової грамотності та видів СЕД?

так; ні; важко відповісти

даю згоду на обробку вказаних мною даних

Дякуємо Вам за участь в опитування!

Додаток Б

Участь у науково-практичних конференціях

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

СЕРТИФІКАТ № 2023-1101- 5508998-100101

ЦИМ ПОСВІДЧУЄТЬСЯ, ЩО

КИСЕЛЬОВА А.А.

БРАВ(ЛА) УЧАСТЬ У НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ, ПРИСВЯЧЕНІЙ 25-РІЧЧЮ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА ПРАКТИКА:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ,
РЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ОСВІТИ НМУ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ,
ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НАМН УКРАЇНИ,
Д.МЕД.Н., ПРОФЕСОР

ЮРІЙ КУЧИН

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ: АНАЛІТИЧНО-КОНТРОЛЬНА ФАРМАЦІЯ, ЗАГАЛЬНА ФАРМАЦІЯ, КІЗІВНА ФАРМАЦІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ ФАРМАЦЕЮ, ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я, ФАРМАЦЕВТИЧНА КОСМЕТОЛОГІЯ, ФАРМАЦЕВТИЧНА ТОКСИКОЛОГІЯ

19-20 грудня 2023 року

ABSTRACT

Kyselova Alla

STUDY OF ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT AS A TOOL FOR MANAGEMENT OF INFORMATION SECURITY OF THE ACTIVITIES OF PHARMACEUTICAL ORGANIZATIONS

Key words. medicines, electronic document management, reimbursement, electronic document management system, pharmacies of Ukraine, pharmaceutical workers, digitization, electronic prescription.

Introduction. An important component of the digitalization of the pharmaceutical industry is the introduction of electronic systems for managing pharmacy networks and drug circulation. Electronic document management systems allow documentation of all processes in real time. They help the staff to correctly form records during work, timely and clearly perform tasks related to the preparation of various types of documentation.

Materials and methods. The subject of research is the current state of SED systems used in the pharmaceutical industry. The object of the study is data from the literature on document flow regulation, data from the Ministry of Health of Ukraine, the National Health Service of Ukraine, as well as the opinion of pharmaceutical specialists regarding the use of SED in their activities. The methodological basis of the research was made up of such methods as: literature review, content analysis, questionnaires, comparative analysis, mathematical methods, as well as systematization and generalization.

Results. The main areas of activity of pharmacies that require automation and the introduction of SED have been studied: nomenclature, pricing, loyalty programs and product ordering.

The need for pharmaceutical specialists to increase the level of work with SED and improve digital competences in connection with the active implementation of the

electronic health care system in the activities of pharmacy enterprises was identified, which was noted by 95.2% of the participants of the survey.

Conclusions. A literature review was conducted on the study of document circulation, the stages of processing documents, their types and characteristics. The opinions of pharmaceutical workers of pharmacies regarding the use of SED were studied. A comparative analysis of SEDs used by pharmacies, their advantages and disadvantages of use was made.